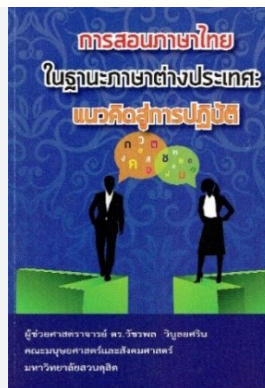

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

ชื่อหนังสือ	การสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ: แนวคิดสู่การปฏิบัติ
ผู้แต่ง	วัชรพล วิบูลยศรีน
ปีที่พิมพ์	2558
จัดพิมพ์โดย	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
จำนวนหน้า	232 หน้า

การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ: แนวคิดสู่การปฏิบัติ Teaching Thai as a foreign Language: Theory to Practice

สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ / Somsak Phansiri

¹*Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University
Buri Ram 31000, Thailand*

Email: spariyat@gmail.com

Received: November 16, 2019

Revised: November 18, 2019

Accepted: December 18, 2019

Abstract

Teaching Thai as a foreign language from concept to practice is a Thai language teaching textbook for foreign learners, authored by Assoc. Prof. Dr. Watcharapol Wiboonysarin, Suan Dusit University. It is an attempt to present the viewpoint of Thai language teaching in Thailand and abroad in

Asia, Europe and America, presenting the 8 concepts and strategies of foreign language teaching, the application of the concepts of foreign language teaching and teaching Thai as a foreign language, application of language teaching methods for communication and teaching Thai as a foreign language including the problems and methods of solving Thai language learning problems of foreigners, organizing activities to improve listening, speaking, reading and writing skills, together with examples, application of technology and teaching Thai as a foreign language such as website, online chat, blog, wiki and the preparation of teaching plans for foreign learners.

Keywords: Teaching Thai as a Foreign Language, Application of Technology in Language Teaching, Activity Arrangement for Development of Language's Skill

บทคัดย่อ

การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจากแนวคิดสู่การปฏิบัติเป็นตำราสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ แต่งโดย รศ.ดร.วัชรพล วิบูลยศรีน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นความพยายามหนึ่งที่มีมุ่งนำเสนอมุมมองการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศไทยและในต่างประเทศทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป และ อเมริกา การเสนอแนวคิดและกลวิธีการสอนภาษาต่างประเทศ 8 แนวคิด การประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีการสอนภาษาต่างประเทศกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ การประยุกต์วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ตลอดจนทั้งปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อาษาไทยของชาวต่างประเทศ การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน พร้อมตัวอย่างประกอบ การประยุกต์เทคโนโลยีกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เช่น เว็บไซต์ การสนทนาออนไลน์ บล็อก วิกี และการจัดเตรียมแผนการสอนสำหรับสอนผู้เรียนชาวต่างประเทศ

คำสำคัญ: การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ, การประยุกต์เทคโนโลยีในการสอนภาษา, การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษา

บทนำ

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารของชนชาติต่าง ๆ ที่ต้องการคบค้าสมาคมกันและกัน ภาษาไทยนอกจากจะเป็นภาษาแม่ของคนไทยแล้ว ยังเป็นอีกภาษาต่างประเทศหนึ่งในภาษาของโลกที่ชาวต่างประเทศ นิยมศึกษา ด้วยความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ทำให้ภาษาไทยเป็นที่ต้องการและสนใจศึกษาของชาวต่างประเทศจำนวนมาก ปัจจุบันมีการเปิดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศทั้งในประเทศไทยและนอกประเทศ ทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย นักวิชาการไทยหลายท่านได้แต่งตำราสำหรับสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศขึ้น ตัวอย่างเช่น พื้นฐานการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ แต่งโดย ศรีวิไล พลมณี (Ponmanee, 2002) การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ แต่งโดย สมพงษ์ วิฑิตศักดิ์พันธุ์ (Witthayasakphan, 2006) สอนไทยให้ต่างชาติ จากอเมริกาถึงญี่ปุ่น แต่งโดย นิตยา กาญจนวรรณ (Kanchanawan, 2007) ทฤษฎีและวิธีสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ แต่งโดย นवलทิพย์ เพิ่มเกษร (Permkesorn, 2012) การสอนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ แต่งโดย สร้อยสน สกกรักษ์ (Sakolrak, 2010) ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ แต่งโดย รุ่งฤดี แผลงศร (Plaengsorn, 2018) และหนึ่งในจำนวนนั้น คือ ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ : แนวคิดสู่การปฏิบัติ แต่งโดย วัชรพล วิบูลยศรีน (Wiboolyasarin, 2015) ผู้แต่ง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นรองศาสตราจารย์ ประจำสาขาภาษาและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ภูมิหลังผู้แต่งสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิตด้านการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทยที่เปิดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาในแขนงวิชา การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยตรง ภายหลังผู้แต่งได้ผลิตผลงานเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารบนสื่อสังคม

เนื้อหาของตำราเล่มนี้จึงเป็นการนำเสนอทั้งทฤษฎีการสอนและแนวทางปฏิบัติ โดยที่ผู้แต่งได้ใช้หนังสือเล่มนี้เป็นเอกสารประกอบการสอนในรายวิชา วิธีการสอนภาษาไทย ภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต แต่อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้ ยังไม่แพร่หลายในวงวิชาการนัก

วิชาการมากนักเหมือนเล่มอื่นๆที่ผ่านมาที่พิมพ์โดยสำนักพิมพ์มีชื่อเสียง เนื่องจากเป็นหนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสอนในมหาวิทยาลัยเท่านั้น จึงไม่มีขายตามท้องตลาด และปรากฏในวงแคบ ว่าโดยสาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ผู้แต่งได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บท แต่ละบทมีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

บทที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในบทนี้ผู้แต่งได้แบ่งเนื้อหาสาระออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง 1) กล่าวถึงความ เป็นมาของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศไทย ในประเด็นนี้ ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศโดยยกถ้อยคำของ เจ้าพระยาวิเชียรตัยในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนหนึ่งว่า “พวกบาทหลวงควรจะหัดภาษาไทยให้ถูกต้องเสียก่อนจึงจะทำให้ผู้อื่นเชื่อตาม” (Wiboolyasarin, 2015:2) ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีภรรยาของมิชชันนารีชื่อ แอนน์ เฮาซโทน์ จัดสัน และภรรยาของศาสตราจารย์อะโดนิราม จัดสัน เรียนภาษาไทยหนึ่งปีครึ่งสามารถแปลคัมภีร์ศาสนาคริสต์เป็นภาษาไทยได้ ในช่วงนี้ ศูนย์ภาษาแห่งสมาพันธ์มหาวิทยาลัยอเมริกาเหนือได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อสอนภาษาไทยให้แก่ชาวอเมริกัน ภายหลังคริสตจักรได้เปิดสอนภาษาไทยแก่มิชชันนารีที่เข้ามาสอนศาสนาในประเทศไทยเหมือนกัน

หัวข้อต่อไป ผู้แต่งได้นำเสนอสถาบันการศึกษาของไทยที่เปิดสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ได้แก่ สถาบันภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์ไทยศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดหลักสูตรนานาชาติสาขาไทยศึกษา และ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเหล่านี้ได้เปิดหลักสูตรการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับประกาศนียบัตรและปริญญาโท นอกจากนี้ยังมีสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่เปิดหลักสูตรดังกล่าว เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในส่วนนี้จะเห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยไทยเปิดสอนภาษาไทยให้กับชาวต่างประเทศ โดยเปิดเป็นหลักสูตรเฉพาะกิจและรายวิชาในหลักสูตร และมีสถาบันการศึกษาเอกชนเปิดสอนภาษาไทยให้กับชาวต่างประเทศโดยจัดเป็นหลักสูตรเร่งรัด ในหัวข้อนี้ ผู้แต่งได้แทรกเนื้อหาด้านการแต่งตำราภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ซึ่งทำให้มองว่าเนื้อหาไม่โยงกับการจัดการเรียนการสอนแต่สมควรเป็นหัวข้อแยกต่างหาก และ ส่วนที่ 2) กล่าวถึงความเป็นมาของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในต่างประเทศ ในประเด็นนี้

ผู้แต่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการสอนภาษาไทยในต่างแดนและเสนอมุมมองการจัดการเรียนการสอนจาก มหาวิทยาลัยปักกิ่ง มหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอล มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง ประเทศจีน มหาวิทยาลัยฮันกุก มหาวิทยาลัยปูซาน ประเทศเกาหลี มหาวิทยาลัยไซนส์มาเลเซีย ประเทศมาเลเซีย มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ประเทศสิงคโปร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย ประเทศออสเตรเลีย มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ มหาวิทยาลัยคอร์เนล ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในตอนท้ายผู้แต่งได้ให้รายชื่อมหาวิทยาลัยต่างๆในต่างประเทศอีกหลายมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนภาษาไทยที่เปิดสอนในระดับหลักสูตรและระดับรายวิชา ผู้แต่งสรุปไว้ว่า มหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่จัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศนั้น ได้จัดหลักสูตรในลักษณะเป็นหลักสูตรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาและไทยศึกษา โดยเปิดสอนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท กำหนดให้เป็นรายวิชาเอกหรือรายวิชาเลือก (Wiboolyasarin, 2015: 1-7)

จะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นมุมมองการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในต่างประเทศที่เปิดสอนภาษาไทยหลากหลายและความร่วมมือกับทางราชการไทยที่มีส่วนช่วยในการส่งบุคลากรไปช่วยเปิดสอนภาษาไทยซึ่งแต่ละแห่งแต่ละประเทศจะมีความเป็นมาที่แตกต่างกัน ในหัวข้อนี้จึงเป็นการปูพื้นฐานให้ผู้อ่านทั่วไปให้ทราบว่ามีภาษาไทยนอกจากจะถูกสอนในประเทศไทยแล้วในต่างประเทศมีการจัดการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

บทที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดการสอนภาษาต่างประเทศที่สำคัญ 8 แนวคิดได้แก่

1) แนวคิดของการสอนแบบไวยากรณ์และแปล แนวคิดนี้เชื่อว่า การเรียนภาษาไม่ใช่การสื่อสารแต่เป็นการอ่านภาษานั้น ๆ เหตุผลของการเรียนภาษาต่างประเทศในสมัยก่อนคือการอ่านบทประพันธ์ที่แต่งเป็นภาษาดั้งเดิม การสอนแบบไวยากรณ์และแปลเป็นการศึกษาไวยากรณ์ของภาษาและใช้การแปลแทนความเข้าใจ วิธีการสอนแบบนี้ไม่เน้นการออกเสียงคำในภาษาเป้าหมายแต่เน้นการท่องจำไวยากรณ์แทน อย่างไรก็ตาม วิธีการสอนแบบนี้ในปัจจุบันหลายแห่งเลิกใช้หันมาใช้วิธีการสอนแบบอื่นๆ แทน แต่ก็ยังมีผู้นำแนวคิดนี้ไปสอนภาษาต่างประเทศอยู่บ้าง

2) แนวคิดของการสอนแบบตรง เป็นแนวคิดส่งต่อจากไวยากรณ์และแปล แนวคิดนี้มุ่งให้ผู้เรียนคิดและพูดออกมาเป็นภาษาเป้าหมาย ไม่อนุญาตให้ใช้ภาษาแม่ในชั้นเรียน แต่

ผู้สอนจะใช้ทัศนวัตถุและสื่อจริงไปใช้ในการสร้างความเข้าใจภาษาในการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ปัจจุบันโรงเรียนสอนภาษาหลายแห่งเลิกใช้แล้วและหันไปใช้วิธีการอื่นแทน

3) แนวคิดของการสอนแบบฟังและพูด แนวคิดนี้มองว่า ภาษาคือคำพูด ไม่ใช่การเขียน ยิ่งถ้าฝึกสนทนามากยิ่งขึ้นเท่าไรยิ่งพัฒนาประสิทธิภาพในการพูดมากเท่านั้น วิธีการนี้จะหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาแม่ในการเรียนการสอน แนวคิดนี้เชื่อว่ายิ่งผู้เรียนฝึกฝนมากจะกลายเป็นนิสัยและสามารถพูดภาษาต่างประเทศได้ แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้เรียนจะยังจำบทสนทนาได้ แต่ก็ไม่สามารถพูดภาษาต่างประเทศไทย แนวคิดนี้จึงยังไม่บรรลุเป้าหมายหลักได้

4) แนวคิดการสอนแบบซักชวน แนวคิดนี้เชื่อว่า บรรยากาศในห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ต้องสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย เป้าหมายคือทำให้ผู้เรียนซึมซาบเนื้อหาบทเรียนโดยปราศจากความตึงเครียด แนวคิดนี้มองว่าผู้เรียนรู้สึกอย่างไรจะทำให้การเรียนรู้เป็นอย่างนั้น เช่น รู้สึกว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นอย่างไรจะทำให้เรียนภาษาได้ดีวิธีการสอนคือจัดห้องเรียนให้หน้าเรียน เปิดเพลงให้สบายใจ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาแม่ในชั้นเรียนได้ อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ไม่สามารถสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่ได้

5) แนวคิดการสอนแบบเจียบ แนวคิดนี้ต้องการให้ผู้สอนคงความเจียบไว้ให้นานเพื่อว่าผู้เรียนจะรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเริ่มเรียนรู้และรับภาษาอย่างอิสระ แต่ผู้สอนจะแสดงภาษาให้เป็นตัวอย่างก่อนแล้วเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ในการสอนผู้สอนจะเรื่องเสียงจากตารางเสียงที่เป็นรหัสสี ผู้สอนจะสอนโครงสร้างภาษาโดยใช้แห่งพาสติกส์เพื่อแสดงส่วนประกอบของคำหรือประโยค ทุกขั้นตอนผู้สอนจะแสดงให้ดูเป็นตัวอย่าง และผู้เรียนจะทำตามอย่างตั้งใจ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนต้องได้รับการฝึกและชำนาญจึงจะประสบความสำเร็จได้

6) แนวคิดการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง แนวคิดนี้เชื่อว่า มนุษย์เรียนรู้ได้ดีเมื่อร่างกายและจิตใจสัมพันธ์กัน ผู้เรียนจะต้องตอบสนองแบบไม่ใช่คำพูดต่อคำสั่งของผู้สอนที่สั่งให้ปฏิบัติในชั้นเรียน ผู้สอนจะทราบจากการตอบสนองด้วยท่าทางของผู้เรียน การสอนเริ่มต้นจากคำสั่งแบบง่ายเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม คำสั่งจะเริ่มซับซ้อนมากขึ้นเมื่อผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจด้านการฟังและความรู้ด้านเนื้อหาไปมากแล้ว อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้เหมาะสมสำหรับใช้กับผู้เรียนที่อยู่ในขั้นตอนผลิตภาษาเพราะผู้เรียนที่ยังพูดไม่ได้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ได้

7) แนวคิดการสอนแบบธรรมชาติ เป้าหมายหลักคือ การพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร การออกแบบกิจกรรมในชั้นเรียนจึงส่งเสริมการสื่อสารมากกว่าอธิบาย ไวยากรณ์ ส่วนใหญ่จะเน้นการฟังและพูดไม่อธิบายไวยากรณ์ใดๆ ในชั้นเรียน การทำแบบฝึกหัดจะให้นอกชั้นเรียน จุดเน้นของการสอนตามวิธีการนี้อยู่ที่การฟัง ถ้าผู้เรียนตอบสนองเป็นภาษาแม่ได้แสดงว่าเข้าใจภาษาต่างประเทศแล้วเช่นกัน ผู้สอนจะใช้ทัศนวัสดุ ท่าทาง การสาธิต การพูดซ้ำ ๆ

8) แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป้าหมายหลัก คือ ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาพัฒนาความสามารถทางการสื่อสารและใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของสังคม กิจกรรมที่เน้น คือ การให้ผู้เรียนเจรจาแลกเปลี่ยนกิจกรรมที่ต้องพูดซึ่งในกระบวนการนี้ต้องการสร้างช่องว่างของข้อมูล ระหว่างผู้พูด กิจกรรมไม่สามารถปฏิบัติคนเดียวได้ต้องใช้เพื่อร่วมทำงานเพื่อให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมในชั้นเรียนจะมีหลากหลาย เช่น เกมส์ภาษา การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การตอบสนองด้านการพูดที่ไม่ได้เตรียมมาก่อน และ การใช้สื่อตามสภาพที่แท้จริงเช่นหนังสือพิมพ์ แนวคิดนี้ได้นำหลักการเรียนรู้โดยการกระทำมาใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาตั้งแต่เริ่มต้น

ในท้ายบท ผู้แต่งสรุปว่า การเรียนภาษาต่างประเทศให้ได้ผลดีนั้นควรมาจากองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ สังคม ภาษาและวัฒนธรรม และ จิตวิทยา ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากภาษาไม่ได้แยกตัวออกจากวัฒนธรรม แต่มาจากการรวบรวมสืบทอดต่อกันมาทางสังคมของสิ่งที่ปฏิบัติกันเป็นกิจวัตร (Wiboolyasarin, 2015: 37-50) จะเห็นได้ว่าในตำราการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศเล่มอื่นๆ เช่น นวลทิพย์ เพิ่มเกษร และ รุ่งฤดี แผลงศร จะแบ่งวิธีการสอนภาษาต่างประเทศออกเป็น 10 วิธี ตามแนวทางที่สอนภาษาอังกฤษ ซึ่งขาดไปในหนังสือเล่มนี้ คือ การสอนแบบตรง และ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิธีการสอนสองแบบนี้มีความใกล้เคียงกับกับสอนแบบอื่น ๆ เช่น การสอนแบบตรงและแบบธรรมชาติจะมีความคล้ายคลึงกันอยู่บ้าง ส่วนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ มีวิธีการสอนที่ไม่เด่นเหมือนกับวิธีการสอนแบบอื่น ผู้แต่งจึงไม่ได้แยกการสอนแบบนี้่ออกเป็นวิธีการสอนอีกประเภทหนึ่ง

บทที่ 3 มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในบทนี้ผู้แต่งได้เน้นความสำคัญว่า การเลือกวิธีสอนใด ๆ ขึ้นอยู่กับผู้เรียนและลักษณะของสถานการณ์เรียนรู้เป็นสำคัญ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาวิธีสอนที่เหมาะสมดังนี้ 1) ผู้เรียน

เรียนรู้อย่างตื่นตัว 2) ผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม 3) ผู้เรียนได้รับการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ 4) ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 5) ผู้สอนใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ในทัศนะของผู้แต่ง การสอนภาษาไทยควรเริ่มต้นฝึกทักษะการสื่อสาร เพราะภาษาเป็นเครื่องมือการค้นคว้าหาความรู้เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

ผู้แต่งได้นำเสนอแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวทางในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งยกตัวอย่างงานวิจัยในประเทศไทยที่สนับสนุนแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่นักวิชาการได้นำมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษา แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีจุดเด่นคือ

1) มีการกำหนดเป้าหมายของการเรียนภาษา 2) การจัดกิจกรรมตอบโต้ในชั้นเรียน 3) การให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบสองทาง 4) การให้ผู้เรียนเปิดรับภาษาเป้าหมายอย่างเพียงพอ 5) การรวมทักษะทางภาษา 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียนไว้ด้วยกัน ผู้แต่งนำเสนอ แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการสอนภาษาไทยตามแนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีขั้นตอนย่อย คือ 1.1 การนำเสนอภาษา 1.2 การฝึกใช้ภาษา 1.3 การนำภาษาไปใช้

2) รูปแบบการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตามแนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งเป็นการนำเสนอขั้นตอนทั้งสามประการข้างต้น

3) กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เน้นแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน

4) สื่อการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตามแนวคิดภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้แก่ สื่อของจริง การเรียงประโยคที่จัดวางอย่างสับสน เกมสัทภาษาภาพเล่าเรื่องราว และ บทบาทสมมติ

5) เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระยะเริ่มต้น ได้แก่ ห้องปฏิบัติการทางภาษาและโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการนำภาพและแผ่นฟิล์มมาใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และ คอมพิวเตอร์เพื่อขยายขอบเขตของการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมี ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรืออีเมล กระดานอภิปราย ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ห้องสนทนา การประชุมทางไกล เป็นต้น

6) บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตามแนวคิดนี้ ได้แก่ บทบาทผู้สอน ผู้จัดการ ที่ปรึกษา ผู้ร่วมสื่อสาร ผู้กระตุ้น ผู้ประเมิน ส่วนบทบาท

ผู้เรียนจะเป็น ผู้สื่อสาร ผู้สร้างความเข้าใจด้วยตนเอง

ในท้ายของบท ผู้แต่งได้นำเสนอปัญหาและวิธีการแก้ไขของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยได้อ้างถึงงานของ ศรีวิไล พลมณี ที่พูดถึงปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยและแนวทางการแก้ไข 10 หัวข้อ ได้แก่ 1) การขาดพื้นฐานในการเรียนภาษาไทยของผู้เรียน 2) นักศึกษาไม่สามารถจำได้ 3) นักศึกษาไม่ยอมพูด 4) นักศึกษาออกเสียงไม่ถูก 5) นักศึกษาเรียงคำในโครงสร้างภาษาไทยไม่ถูก 6) ความเข้าใจวัฒนธรรมและประเพณี 7) นักศึกษาเบื่อการเรียน 8) นักศึกษามีข้อจำกัดของเวลาเรียน 9) การสอนขาดเนื้อหรือเนื้อหาไม่เหมาะสม 10) ผู้เรียนไม่เข้าสังคม ซึ่งในแต่ละปัญหาผู้แต่งได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไข (Wiboolyasarin, 2015 : 67-101)

ในบทนี้จะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้นำเสนอการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเพื่อเป็นแนวทางในการสอนแบบบูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน อย่างไรก็ตาม ในประเด็นของปัญหาการเรียนรู้อาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ผู้แต่งรวมเข้าไว้ในบทเดียวกัน ซึ่งประเด็นนี้ผู้แต่งสามารถจะแบ่งออกเป็นอีกบทได้ต่างหากเนื่องจากมีเนื้อหาที่ต่างกัน อีกทั้งยังมีงานวิจัยใหม่ๆ ในปัจจุบันที่สนับสนุนการวิธีการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศมากมาย ซึ่งผู้แต่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

บทที่ 4 มีเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในบทนี้ ผู้แต่งชี้ให้เห็นว่าการสอนภาษาไทยควรควบคู่กับการฝึกทักษะ คือ สอนให้ฟัง สอนให้อ่าน สอนให้พูดและเขียนในเรื่องที่ไม่ยากเกินความสามารถ ผู้แต่งได้อ้างอิงงานเขียนของ นวลทิพย์ เพิ่มเกษร ที่ว่าปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและรายวิชา 2) การจัดเนื้อหารายวิชา 3) วิธีจัดการเรียนการสอน 4) การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

ในทัศนะผู้แต่ง กิจกรรมการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศควรมุ่งเน้น 2 ประเด็น คือ ความคล่องแคล่วและความถูกต้อง ในสองอย่างนั้น กิจกรรมพัฒนาความคล่องแคล่วจะเน้นการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ เน้นสัมฤทธิ์ผลของการสื่อสาร ใช้ภาษาอย่างมีความหมาย ใช้กลยุทธ์การสื่อสาร ผลิตภาษาได้และค้นหาจุดเชื่อมโยงการใช้ภาษาสู่บริบท ส่วน กิจกรรมพัฒนาความถูกต้องนั้นจะเน้นใช้ภาษาเหมาะสมกับผู้เรียน เน้นรูปแบบของภาษาที่ถูกต้อง ใช้ภาษานอกเหนือบริบท ใ้หน่วยย่อยของภาษา ไม่เน้นการสื่อสารอย่างมีความหมาย และควบคุมการใช้ภาษา นอกจากนี้ ผู้แต่งได้เสนอการจัดการกิจกรรมการสอนภาษาไทยที่ประสบความสำเร็จนั้นควรเป็นดังนี้ 1) กิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ

เนื้อหาบทเรียน 2) กิจกรรมกำหนดเป้าหมายการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร 3) กิจกรรมสร้างความจำเป็นในการสื่อสาร 4) กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทราบผลของการสื่อสาร 5) กิจกรรมมีความน่าสนใจและท้าทาย 6) กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกตามความต้องการ 7) กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความรู้และประสบการณ์ของตน ส่วนแนวทางการวัดและประเมินผลทักษะการฟังและพูดนั้น

ผู้แต่งได้กล่าวว่า อาจดำเนินการระหว่างการทำกิจกรรมและในตอนท้ายของการทำกิจกรรม ตามแนวทางต่อไปนี้ 1) ตอบคำถามจากการฟังสื่อเสียง 2) ฟังแล้วลำดับภาพเหตุการณ์ตามสถานการณ์ที่กำหนด 3) ฟังเนื้อเรื่องจากสื่อเสียงหรือผู้สอนเป็นผู้อ่านให้ฟัง 4) แสดงภาพบุคคลสถานที่แล้วให้พูดอภิปรายลักษณะต่าง ๆ 5) จับคู่แล้วสนทนาตามสถานการณ์ที่กำหนดหรือผู้สอนเป็นผู้สัมภาษณ์ 6) บรรยายเรื่องราวตามจินตนาการของตนหรือจากประสบการณ์ที่ประทับใจของตน ในขณะที่การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่าน

ผู้แต่งได้แนะนำว่า ควรปฏิบัติตามลำดับจากง่ายไปหายาก ดังนี้ 1) อ่านแบบคร่าวๆ 2) อ่านแบบกวาด 3) อ่านแบบทั่วไป 4) อ่านแบบละเอียด 5) อ่านเชิงวิพากษ์ การพัฒนาทักษะการอ่านอาจจัดเป็นกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม 3 ระยะ คือ ก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และ หลังอ่าน

ส่วนแนวทางการวัดและประเมินผลทักษะการอ่าน อาจทำได้โดยการ 1) หาความหมายของคำศัพท์จากเรื่อง 2) หาความหมายจากประโยคที่กำหนดให้ 3) ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน 4) เรียงลำดับเรื่องที่อ่านให้ถูกต้อง 5) เติมคำลงในช่องว่างที่เป็นเนื้อความยาว ๆ 6) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 7) ตั้งชื่อเรื่องให้เหมาะสมกับเรื่อง

ในขณะที่การพัฒนาทักษะการเขียน อาจกระทำได้ ดังนี้ 1) เขียนแบบคุมควบ 2) เขียนแบบแนะแนว 3) เขียนแบบอิสระ การพัฒนาทักษะการเขียนอาจจัดกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม

การวัดและประเมินผลทักษะการเขียน อาจทำได้ดังนี้ 1) เลือกคำหรือกลุ่มคำเติมลงในเนื้อความให้ถูกต้อง 2) เขียนคำ วลี หรือประโยคตามคำบอก 3) กำหนดสถานการณ์แล้วให้เขียน 4) เขียนข้อความต่อจากประโยคที่กำหนด 5) เปลี่ยนบทสนทนาที่ได้ฟังหรืออ่านเป็นเรื่องเล่า

ในท้ายบท ผู้แต่งให้ตัวอย่างของใบงานต่าง ๆ เช่น อ่านสถานการณ์แล้วเขียนตามความคิดของตน แต่งเรื่องสั้น นิทานตามจินตนาการ แต่งเรื่องจากภาพเหตุการณ์ที่กำหนด

ให้ คัดลายมือด้วยตัวบรรจงเต็มบรรทัด คัดลายมือด้วยตัวบรรจงครึ่งบรรทัด คัดลายมือด้วยตัวอักษรครึ่งบรรทัด ฟังการพูดของเพื่อน ชมภาพยนตร์แล้วเติมคำตอบในช่องว่างให้ถูกต้อง สานต่อความคิดจากการอ่านนิทาน เขียนตามคำถามจากการฟังและดูนิทานที่บ้าน อ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้แล้วพูดแสดงความคิดเห็นของตนหน้าชั้นเรียน (Wiboolyasarin, 2015: 113-131)

จะเห็นได้ว่า ในบทนี้ผู้แต่งได้ขยายความจากบทที่แล้วที่ผู้แต่งประยุกต์ใช้ทฤษฎีและวิธีการสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวทางการสอนทักษะโดยที่ผู้แต่งได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ควรจัดให้การสอนตามแนวทางนี้ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมเหล่านี้อาจจะปรับแก้ไขได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวคิดของผู้สอนแต่ละคนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสมควร

บทที่ 5 มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้แก่ เว็บไซต์ การสนทนาออนไลน์ บล็อก วิกี ในบทนี้ผู้แต่งชี้ให้เห็นว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศไม่ได้เป็นเรื่องใหม่แต่อย่างใด แต่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ภาษามานานแล้ว เหตุผลในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในชั้นเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ คือ 1) การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสะดวกสามารถเข้าถึงได้ทุกแห่ง 2) ผู้เรียนในยุคดิจิทัลเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต 3) เทคโนโลยีสร้างโอกาสในการเรียนรู้ทำงานและใช้งานสื่อตามสภาพจริง 4) อินเทอร์เน็ตช่วยให้เกิดการสื่อสารและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนแม้ไม่ได้อยู่สถานที่เดียวกัน 5) เทคโนโลยีนำเสนอสื่อที่น่าสนใจเช่นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 6) สถานศึกษาจะส่งเสริมให้ผู้สอนนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 7) เทคโนโลยีปรับรูปแบบให้ใช้งานบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบพกพา 8) การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและแสดงทักษะทางภาษา

ผู้แต่งได้นำเสนอเทคโนโลยีช่วยสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่น่าสนใจคือ เว็บไซต์ (website) การใช้เว็บไซต์เป็นการเริ่มต้นใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียนที่ง่ายที่สุดเพราะสื่อทรัพยากรบนเว็บมีปริมาณมากและขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถเลือกทรัพยากรตามสภาพจริง ผู้สอนแต่ละคนต่างมีเว็บที่ตนชื่นชอบและอาจใช้เว็บไซต์ในการสอนหรือหยิบมาใช้งานได้ วิธีคัดเลือกเว็บไซต์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ควรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้แต่แรก ผู้สอนควรเลือกเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาภาษาไทยให้ตรงกับความสนใจของผู้เรียน และควรหาเว็บไซต์ที่มีโครงสร้างเว็บไม่ซับซ้อนและ

ปริมาณเนื้อหาต่อหน้าไม่มาก สามารถเข้าถึงได้ง่าย ผู้แต่งได้ให้ การค้นหาเว็บไซต์ ทำได้ 3 วิธี ดังนี้ 1) เครื่องมือสืบค้นกูเกิล (google) การค้นหาข้อมูลที่ต้องการบนกูเกิลทำได้โดย ผู้สอนควรทราบก่อนว่าข้อมูลที่ต้องการสืบค้นเป็นข้อมูลประเภทใด 2) การแนะนำเนื้อหา โดยใช้เครื่องมือสืบค้นหัวเรื่อง เครื่องมือสืบค้นคำสำคัญ ยาฮู (yahoo) ยาฮูจะจัดหมวดหมู่ ของเนื้อหาให้เป็นหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรองแทนการค้นหาคำสำคัญจากหน้าเว็บหลัก นับว่าเป็นวิธีการที่สะดวกสบายเพราะผู้ใช้เลือกหัวเรื่องที่ต้องการกับความต้องการของคนและ สืบค้นต่อไป 3) การสืบค้นภาษาตามจริง อ้าก (ask) เหมาะสำหรับผู้เรียนที่ยังไม่มีความรู้ และทักษะทางภาษาไทย แต่มีความรู้ด้านการใช้ภาษาอังกฤษโดยให้ผู้พิมพ์คำถามง่าย ๆ ในการสืบค้นข้อมูล การสืบค้นด้วยอ้ากจะแสดงผลหน้าเว็บไซต์ที่เป็นคำตอบของคำถามไว้ ด้านบนสุดและมีจุดเชื่อมโยงกับเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องไว้ การประเมินคัดเลือกเว็บไซต์

ผู้สอนอาจจะใช้แนวทางการประเมินคัดเลือกเว็บไซต์เพื่อนำเว็บไซต์ที่เหมาะสม ไปใช้ในชั้น ได้แก่ 1) ความถูกต้อง 2) พ้องกับปัจจุบัน 3) สารพันเนื้อหา 4) หน้าที่ถูกต้อง ผู้แต่งได้อธิบาย วิธีการใช้เว็บไซต์กับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศว่า ผู้สอน ควรบันทึกหน้าเว็บที่ต้องการเรียกใช้ในภายหลังโดยกดตัวเลือก และค้นหา เพื่อจัดเก็บไว้ ในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการวางแผนบทเรียนผ่านอินเทอร์เน็ตสามารถแบ่งโครงสร้าง ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) อุ่นเครื่อง เป็นการแนะนำการทากิจกรรมสร้างแนวคิดที่น่า สนใจและอื่น ๆ 2) เรื่องเว็บ จะให้ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์โดยนำผู้เรียนไปยังห้อง คอมพิวเตอร์ 3) เก็บตก ผู้สอนควรเชื่อมโยงให้เข้ากับชีวิตประจำวันความสนใจ และ ประสบการณ์ภายนอกชั้นเรียนอันจะทำให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีในชั้น เรียน

ข้อเสนอแนะในการใช้เว็บไซต์มีดังนี้ 1) การใช้เทคโนโลยีควรมีแผนสำรองไว้เสมอ เพราะเว็บไซต์อาจจะล่มได้ 2) ถ้าในบทเรียนจำเป็นต้องใช้หน้าเว็บเพียง 2-3 หน้าให้บันทึก และจัดเก็บหน้าเว็บนั้นลงบนฮาร์ดดิสก์ของคอมพิวเตอร์แทน 3) หากผู้สอนไม่ได้มอบหมาย ให้ผู้เรียนเขียนจดหมายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนผ่านทางอีเมลกิจกรรมโดยมากจะกำหนดให้ผู้ เรียนทำงานเพียงลำพังอยู่หน้าคอมพิวเตอร์ 4) ผู้สอนควรจัดห้องคอมพิวเตอร์ให้สามารถ เดินดูผู้เรียนได้ทั่วถึงขณะทำกิจกรรมการสนทนาออนไลน์ (chat) การสนทนาออนไลน์เป็น เครื่องมือที่ดึงดูดผู้เรียนจากทุกมุมโลกเข้าหากัน เป็นเทคโนโลยีที่ผู้เรียนหลายคนคุ้นเคยและใช้ กันอยู่ในชีวิตประจำวันแม้เป็นการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่ต้องใช้การตั้งใจผู้เรียนสูง การนำเอาเทคโนโลยีการสนทนาออนไลน์ร่วมกันมาใช้ในชั้นเรียนก็เกิดการแลกเปลี่ยนทาง

วัฒนธรรมได้

ผู้แต่งได้กล่าวถึง ประเภทของการสนทนาออนไลน์ ไว้ดังนี้ 1) การสนทนาด้วยข้อความ 2) การสนทนาด้วยเสียง 3) การสนทนาแบบกลุ่ม 4) การสนทนาส่วนตัว ผู้แต่งได้แนะนำโปรแกรมสนทนา ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันที่ผู้เรียนส่วนใหญ่คุ้นเคยและสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ โปรแกรมสไกป์ โลกออนไลน์ โปรแกรมสนทนาเหล่านี้ นอกจากจะสนทนาด้วยเสียงแล้วยังมองเห็นคู่สนทนาด้วยทั้งสองฝ่ายที่มีเว็บแคม ความสำคัญของการสนทนาออนไลน์ ผู้แต่งได้สรุปความสำคัญของการการสนทนาออนไลน์ไว้ว่า ขึ้นอยู่กับการตอบโจทย์ต่อไปนี้ 1) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศหรือไม่ 2) การใช้ภาษาไทยลักษณะใดเหมาะสมกับการสนทนาออนไลน์ 3) ผู้สอนและผู้เรียนควรมีทักษะความสามารถใดเพื่อสนทนาออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การสนทนาออนไลน์ให้ประโยชน์อะไรบ้างแก่ผู้เรียน 5) ผู้สอนควรเลือกใช้การสนทนาออนไลน์ประเภทใดระหว่างการสนทนาด้วยข้อความและการสนทนาด้วยเสียง

การสนทนาออนไลน์กับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ควรดำเนินการตามขั้นตอนที่แนะนำต่อไปนี้ 1) ลงโปรแกรมและเรียนรู้การใช้งานโปรแกรม 2) ฝึกฝนการสนทนาออนไลน์ในชั้นเรียน 3) ติดต่อกับผู้เรียนอื่น ๆ อย่างไม่รู้จบ การสนทนาออนไลน์ควรกำหนดเป้าหมายและโครงสร้างการสนทนาที่ชัดเจนและการสนทนาออนไลน์ควรวางแผนไว้ 3 ขั้นตอน คือ 1) อุ่นเครื่อง เป็นการแนะนำแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัวสำหรับการสนทนาด้วยกันเป็นครั้งแรก 2) เรื่องฮิต เป็นกิจกรรมสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องดำเนินการตามใบงานที่ผู้เรียนกำหนดไว้ 3) ปิดท้าย เป็นการสรุปบทสนทนาและกล่าวอำลากัน **บล็อก (blog)** เป็นตัวอย่างของซอฟต์แวร์ที่เชื่อมสังคมที่เชื่อมต่อผู้คนเข้ากัน บล็อกเป็นหน้าเว็บคล้ายกับบันทึกไดอารี่ประจำวัน บล็อกอาจประกอบด้วยข้อเขียนหรือรูปภาพ ภาพถ่าย เสียงและวิดีโอ โดยทั่วไปผู้อ่านสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองลงบนบล็อกใด ๆ ก็ได้ เป็นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับผู้เรียนที่สนใจในเรื่องเดียวกัน

การใช้บล็อกนอกจากจะฝึกฝนการเขียนภาษาไทยแก่ผู้เรียนแล้วยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศติดต่อกันกับเพื่อนชาวไทยคนอื่น ๆ นอกจากเพื่อนในชั้นเรียนด้วย บล็อกเปิดกว้างให้ผู้อ่านทั่วไปที่รู้จักกันเข้ามาแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

การใช้บล็อกกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ควรทำดังนี้ 1) สร้างบล็อกตัวอย่าง 2) สร้างบล็อกของตน 3) โพสต์และเยี่ยมชมบล็อก 4) ติดตามบล็อก วิกี (wiki) เป็นเว็บไซต์ที่นำเทคโนโลยีวิกิมาใช้เพื่อให้ผู้ใช้ทั่วโลกร่วมสร้างบทความหรืองานเขียน

ที่ตนมีความรู้ ความถนัดและความสนใจร่วมกัน ทั้งยังสามารถปรับแก้ข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา

วิกิ เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานแรกเป็นคนผู้เริ่มเขียน แล้วให้ผู้ใช้งานต่อไปปรับเปลี่ยนแก้ไขหรือลบข้อความที่ไม่ต้องการได้ วิธีการนำวิกิไปใช้กับกลุ่มผู้เรียนคือ การทำโครงการงานการเขียนร่วมกัน โดยกำหนดหัวข้อที่น่าสนใจ เช่น ให้ผู้เขียนแต่ละคนเขียนคำอธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงแต่ใช้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแบบตลกขบขันแทนและส่งให้เพื่อนอีกคู่เป็นผู้แก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง ตามขั้นตอนนี้ 1) เตรียมตัวก่อนเรียน 2) เขียนเรื่องแย่ง 3) แก้ถูกต้อง

ในตอนท้ายเรื่องว่า ผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศควรปรับเปลี่ยนการสอนแบบเดิมของตนสู่การสอนแบบใช้เทคโนโลยีช่วยและเรียนรู้ไปกับเทคโนโลยี (Wiboolyasarin, 2015: 149-189) ในบทนี้ผู้แต่งได้เน้นการประยุกต์ใช้สื่อออนไลน์ 4 ประเภท ได้แก่ เว็บไซต์ การสนทนาออนไลน์ บล็อก วิกิ ซึ่งน่าจะเป็นอีกจุดหนึ่งที่ทำให้หนังสือเล่มนี้แตกต่างจากหนังสือการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเล่มอื่น ๆ

แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการสอนโดยใช้เทคโนโลยียังไม่สามารถระบุได้ชัดว่า ทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยให้กับชาวต่างประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้จริงหรือไม่ เพราะยังขาดรายงานวิจัยที่เป็นเครื่องยืนยันผลการการใช้กิจกรรม แต่ความพยายามของผู้แต่งในครั้งนี้จะเป็นการนำเสนอความเป็นไปของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งเริ่มพบในงานวิจัยหลายชิ้นในปัจจุบัน

บทที่ 6 มีเนื้อหาเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในบทนี้มีประเด็นสำคัญคือ องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบฟอร์มแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ และตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในบทนี้ ผู้แต่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนเพื่อดำเนินการส่งผ่านเนื้อหาไปยังผู้เรียนผ่านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน ในทัศนะของผู้แต่ง แผนการจัดการเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จนั้นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และกลยุทธ์ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน

ผู้แต่งกล่าวว่างค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการคือ 1) สารสำคัญ 2) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สารการเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 7) การวัดผลประเมิน

ผล และ 8) บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ในจำนวนนี้ สารระสำคัญ เป็นการอธิบายถึงความสำคัญของเนื้อหาที่จะนำมาสอน เป็นการกล่าวเฉพาะความสำคัญของเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จุดประสงค์ปลายทาง เป็นการระบุเป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการให้ผู้เรียนไปถึงเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละคาบ จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนจะได้รับหรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนปรับเปลี่ยนในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง สารการเรียนรู้เป็นการอธิบายเนื้อหาภาพรวมที่จะสอนในคาบเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการจัดสภาพการณ์ของประสบการณ์และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน และ ขั้นสรุป แหล่งและสื่อการเรียนรู้ เป็นการระบุสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ โปรแกรมนำเสนอพาวเวอร์พอยต์ เอกสารประกอบการสอน แบบบันทึก แบบประเมิน แบบสังเกต วิทยุ โทรทัศน์ รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ โฟล์เพลง เป็นต้น

การวัดผลประเมินผล เป็นการเขียนระบุให้ทราบว่าผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยวิธีการใด เป็นการประเมินตามสภาพจริง จากการสังเกต การบันทึก การรวบรวมข้อมูลจากผลงานเพื่อเก็บเข้าแฟ้มสะสมงาน ผู้สอนจะต้องกำหนดผลการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ วิธีการวัดและประเมินผล เครื่องมือวัดและประเมินผล เกณฑ์การวัดและประเมินผล บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องทำงานทุกครั้งภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละคาบ และต้องทำทันทีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด ผู้แต่งได้แสดงขั้นตอนการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ โดยชี้ให้เห็นว่า ก่อนเริ่มเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อ่าน ผู้สอนควรจะทำตามคำถามแต่ละขั้นตอนเพื่อช่วยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่างกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 พัฒนาขั้นนำ ขั้นที่ 3 พัฒนาขั้นสอน ขั้นที่ 4 ตรวจสอบความเข้าใจ ขั้นที่ 5 พัฒนาขั้นสรุป ขั้นที่ 6 กำหนดระยะเวลาตามความเป็นจริง ขั้นที่ 7 นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 8 สะท้อนคิดแผนการจัดการเรียนรู้ ในตอนท้ายผู้แต่งสรุปไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ไม่จำเป็นต้องมีเอกสารประกอบหรือคำอธิบายมากมาย แต่ควรมีโครงสร้างที่ระบุไว้ในเป้าหมายการสอน และวิธีการบรรลุเป้าหมาย เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สอนทราบถึงสิ่งที่ทำและวิธีการทำ

และในตอนสรุปท้ายบท ผู้แต่งยังได้เน้นย้ำว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้นี้ดังกล่าวควรมุ่งเน้นตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเสริมสร้างความสามารถด้าน

การสื่อสารของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Wiboolyasarin, 2015: 195-217)

จะเห็นได้ว่า ในบทนี้เป็นบทที่ต่อเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การแผนการสอนซึ่งผู้แต่งได้นำเสนอแผนการสอนตามรูปแบบของครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ที่เน้นให้ผู้สอนต้องทำแผนการสอนก่อนที่จะเริ่มลงมือทำการสอน แม้ว่าการเขียนแผนการสอนนี้จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ศึกษาทางด้านครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์โดยตรง

อย่างไรก็ตาม ในหนังสือเล่มนี้ ผู้แต่งได้นำเสนอวิธีการเขียนแผนการสอนแบบง่ายๆ เน้นความไม่ซับซ้อนในการเขียน ไม่ต้องกำหนดตัวบ่งชี้มาก เพื่อให้ผู้อ่านทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยไม่ต้องยากนักจึงเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจทั่วไปด้วย

สรุป

ตำราการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเล่มนี้ มุ่งเสนอประวัติและความ เป็นมาของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ รวมทั้งหนังสือสำหรับสอนภาษาไทยที่เขียนโดยชาวไทยและชาวต่างประเทศ การเสนอมุมมองการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ภายในประเทศและการเรียนการสอนภาษาไทย ในต่างประเทศ โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาษาไทยในต่างแดนนั้น ถูกจัดให้เรียนอยู่ใน กลุ่มของภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกลุ่มไทยศึกษา มีการเปิดการเรียนการสอน ทั้งในระดับหลักสูตรและระดับรายวิชาในหลักสูตร หลักสูตรส่วนใหญ่ มีการแบ่งเป็นสาม ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และ ระดับสูง

ในตำราที่ผู้แต่งได้นำเสนอแนวคิดการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ 8 แนวคิดที่แตกต่างจากหนังสือเล่มอื่นที่ใช้ 10 แนวคิด ผู้แต่งพยายามเสนอข้อดีข้อด้อยของ แนวคิดแต่ละวิธี พร้อมทั้งนำเสนองานวิจัยที่สนับสนุนการนำแนวคิดเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ ในการสอนจริง ผู้แต่งนำเสนอวิธีการประยุกต์ใช้จากทฤษฎีการสอนภาษาที่สอดคล้องกับการสอน ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งนำเสนอการประยุกต์ใช้แนวคิดการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการสอนภาษาต่างประเทศกับการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ การระบุปัญหาการเรียนรู้อาษาไทยของชาวต่างประเทศและแนวทางการ แก้ไข การบูรณาการวิธีการจัดการเรียนการสอนกับการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน วิธีการวัดผลพร้อมทั้งตัวอย่างของใบงานที่สังเคราะห์ จากประสบการณ์ มีการนำเสนอเทคนิคแนวใหม่ในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่าง ประเทศ กล่าวคือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนภาษาไทย ได้แก่ การใช้เว็บไซต์

การสนทนาออนไลน์ บล็อก และ วิกี เพื่อประโยชน์ในการสอน ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พรมแดนแห่งการสื่อสารได้เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ผู้แต่งได้ย้ำเน้นให้ทราบ ว่า วิธีการเขียนแผนการสอนสำหรับการสอนภาษาไทยให้กับผู้เรียนชาวต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผู้แต่งได้อธิบายวิธีการเขียนแผนการสอนแบบง่ายไม่ซับซ้อนเพื่อให้ผู้อ่านทั่วไปสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

References

- Kanchanawan, N. (2007). **Son thai hai tangchat chak amerika thueng yipun.** (In Thai) [Teaching Thai to Foreigners: from America to Japan]. Bangkok: Odeon Store.
- Permkesorn, N. (2012). **Thruesadi lae withi son phasa thai samrap phurian chaotang prathet.** (In Thai) [Theory and Method of Teaching Thai for Foreign Learners]. Bangkok: Faculty of Liberal Art, Thammasat University.
- Ponmanee, S. (2002). **Phuenthan kan son phasa thai nai thana phasa tangprathet.** (In Thai) [Fundament of Teaching Thai as a Foreign Language]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Plaengsorn, R. (2018). **Sat kan son phasa thai nai thana phasa tang prathet.** (In Thai) [The Science of Teaching Thai as a Foreign Language]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Sakolrak, S. (2010). **Kan son phasa thai pen phasa tangprathet.** (In Thai) [Teaching Thai as a Foreign Language]. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Witthayasakphan, S. (2006). **Kan son phasa thai nai thana phasa tangprathet.** (In Thai) [Teaching Thai as a Foreign Language]. Chiang Mai: Ming Mueang.

Wiboolyasarin, W. (2015). **Kan son phasa thai nai thana phasa tangprathet: naeokhit su kan patibat** (In Thai) [Teaching Thai as a Foreign Language: concept to practice]. Bangkok: Graphic and Printed Media Service Center, Suan Dusit University.